

INSTRUCȚIUNE

privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în domeniul metalelor prețioase și pietrelor prețioase

I. Dispoziții generale

1. Prezenta Instrucțiune se extinde asupra persoanelor juridice și fizice care practică activitate de întreprinzător în domeniul metalelor prețioase și pietrelor prețioase – entități raportoare determinate de art. 4 alin.(1) lit.f) din Legea nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (Monitorul Oficial RM, 2018, nr.58-66, art.133).

2. Obiectivul prezentei Instrucțiuni este de a asista entitățile raportoare din domeniul metalelor prețioase și pietrelor prețioase (comercializare, fabricare, reparare, achiziționare a articolelor din metale prețioase și pietre prețioase precum și a caselor de amanet (lombardurilor)) în elaborarea, organizarea, aplicarea și controlul respectării Politicii interne cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în continuare – Politica internă).

3. În sensul prezentei instrucțiuni se utilizează următorii termeni și expresii:

activitate sau tranzacție suspectă – activitate sau tranzacție cu bunuri sau bunuri ilicite, inclusiv cu mijloace financiare și fonduri, despre care entitatea raportoare cunoaște sau indică temei rezonabil de suspiciune că acțiunile de spălare a banilor, infracțiunile asociate acestora, acțiunile de finanțare a terorismului și a proliferării armelor de distrugere în masă sînt în curs de pregătire, de tentativă, de realizare ori sînt deja realizate;

beneficiar efectiv – persoană fizică ce deține sau controlează în ultimă instanță o persoană fizică sau juridică ori beneficiar al unei societăți de investiții sau administrator al societății de investiții, ori persoană în al cărei nume se desfășoară o activitate sau se realizează o tranzacție și/sau care deține, direct sau indirect, dreptul de proprietate sau controlul asupra a cel puțin 25% din acțiuni sau din dreptul de vot al persoanei juridice ori asupra bunurilor aflate în administrare fiduciară;

client – persoană fizică sau juridică care este în procesul stabilirii unei relații de afaceri sau deja a stabilit o relație de afaceri cu entitatea raportoare ori a beneficiat sau beneficiază de serviciile entității raportoare;

relație de afaceri – relație profesională sau comercială legată de activitățile profesionale ale entităților raportoare și ale persoanelor reglementate de prezenta lege și despre care, la momentul stabilirii contactului, se consideră că va fi de o anumită durată;

spălare a banilor – acțiuni stabilite la art. 243 din Codul penal și în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

tranzacție – acțiuni bazate pe înțelegerea prealabilă între două sau mai multe părți, prin care se transferă, se lichidează, se transformă, se plasează bunuri sau se realizează circulația lor;

tranzacție complexă și neordinară – tranzacție realizată printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni care nu corespund activității ordinare și/sau nu sînt proprii genului de activitate a clientului;

tranzacție ocazională – tranzacție realizată printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni, de către una sau mai multe persoane fizice sau juridice, în lipsa unei relații de afaceri cu entitatea raportoare.

II. Date generale privind evaluarea riscului și măsurile bazate pe risc aferente domeniului metalelor prețioase și pietrelor prețioase

4. Entitatea raportoare este obligată să întreprindă acțiuni privind identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în domeniul propriu de activitate, ținând cont de evaluarea riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivel național, precum și de criteriile și recomandările stabilite de organul de supraveghere. Rezultatele evaluării în domeniul propriu de activitate, a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului se aprobă și se actualizează periodic. Responsabil de acest proces fiind administratorul entității raportoare.

5. Entitatea raportoare evaluează riscul aferent tranzacțiilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului luând în considerație următorii indicatori:

- 1) genul de activitate;
- 2) tipul de servicii;
- 3) tipul de clienți.

6. În procesul de evaluare a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, entitatea raportoare utilizează diverse surse de informații pentru a identifica, gestiona și diminua riscurile aferente domeniului său de activitate. Aceasta include luarea în considerare a indicatorilor de risc, a ghidurilor și/sau recomandărilor emise de autoritățile competente naționale și internaționale.

7. În baza evaluării proprii entitatea raportoare stabilește factorii care generează riscuri reduse sau sporite și care determină aplicarea măsurilor de precauție simplificată sau sporită privind clienții.

8. Factorii care generează riscuri sporite sînt:

a) relațiile de afaceri care se desfășoară în circumstanțe neobișnuite, cum ar fi distanța geografică semnificativă dintre entitatea raportoare și client;

b) clienții care își au reședința în jurisdicții cu risc sporit de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, jurisdicții care sînt supuse unor sancțiuni, embargouri de către organizațiile internaționale de profil;

c) activitățile care implică frecvent numerar în proporții considerabile;

d) produsele sau tranzacțiile care ar putea favoriza anonimatul;

e) relațiile de afaceri sau tranzacțiile la distanță, fără anumite măsuri de protecție, cum ar fi semnătura electronică;

f) țările de destinație (jurisdicțiile) care, conform unor surse credibile nu dispun de sisteme efective de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, au un nivel ridicat al corupției sau al altor activități infracționale.

9. Entitatea raportoare aplică măsuri de precauție simplificată privind clienții în cazul în care, prin natura lor, pot prezenta un risc redus de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

10. Măsurile de precauție simplificată privind clienții includ:

1) verificarea identității clientului și beneficiarului efectiv după stabilirea relației de afaceri;

2) reducerea frecvenței actualizării datelor de identificare;

3) reducerea gradului de monitorizare continuă a tranzacției sau a relației de afaceri;

4) limitarea obținerii de informații privind scopul și natura relației de afaceri.

11. În cazul riscului sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului, entitatea raportoare aplică măsuri de precauție sporită privind clienții, prin:

1) obținerea informației suplimentare despre client (genul de activitate, altă informație disponibilă în surse publice, internet), precum și actualizarea frecventă a datelor de identificare ale clientului și beneficiarului efectiv;

2) obținerea informației suplimentare despre natura și scopul relației de afaceri;

3) obținerea informației despre scopul activității sau tranzacției în curs de pregătire, de realizare sau deja realizate;

4) obținerea aprobării de către persoana cu funcții de conducere de rang superior a inițierii sau continuării relației de afaceri;

5) solicitarea ca prima plată a operațiunilor să se efectueze printr-un cont deschis în numele clientului la o instituție financiară care aplică măsuri similare de precauție privind clienții.

12. Entitățile raportoare vor aplica măsuri de precauție sporită pentru tranzacțiile și relațiile de afaceri cu persoanele expuse politic, clienții care își au reședința în jurisdicții cu risc sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului, la efectuarea tranzacțiilor cu participarea persoanei juridice rezidente a zonei off-shore.

13. Entitățile raportoare vor identifica activitățile și tranzacțiile suspecte în baza recomandărilor expuse în Ghidul privind identificarea și raportarea activităților sau tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor, aprobat prin Ordinul directorului SPCSB nr. 15 din 08.06.2018.

14. Tranzacțiile și activitățile suspecte de finanțare a terorismului vor fi stabilite de către entitățile raportoare în baza Ghidului privind identificarea activităților și tranzacțiilor suspecte de finanțare a terorismului, aprobat prin Ordinul directorului SPCSB nr.16 din 08.06.2018.

III. Identificarea clienților și beneficiarilor efectivi

15. Entitățile raportoare care practică activități cu metale prețioase și pietre prețioase aplică măsuri de identificare a clientului, beneficiarului efectiv pentru toți clienții, atât pentru cei noi, cât și pentru cei existenți. Identificarea clienților și a beneficiarilor efectivi trebuie efectuată, de regulă, în următoarele cazuri:

- 1) la efectuarea tuturor tipurilor de tranzacții neordinare;
- 2) când există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului;
- 3) când există suspiciuni privind veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute anterior.

16. La stabilirea unor relații de afaceri entitățile raportoare, prin procedeele elaborate, vor colecta informația despre client pentru a obține cel puțin următoarele informații:

1) În cazul clientului – persoană fizică:

- a) numele, prenumele și patronimicul, după caz;
- b) data și locul nașterii;
- c) numărul de identificare sau alți indici unici conținuți într-un act de identitate oficial neexpirat, care conține fotografia titularului (ca exemplu: pașaport, buletin de identitate, permisul de ședere eliberat de autoritățile împuternicite ale Republicii Moldova, alte acte de identitate);
- d) adresa de domiciliu și/sau reședință;
- e) numărul de telefon, fax, adresa de poștă electronică (în cazul în care există);
- f) cetățenia;
- g) ocupația ori natura activității proprii;
- h) funcția publică importantă deținută, după caz;
- i) numele beneficiarului efectiv;
- j) scopul și natura relației cu entitatea raportoare;
- k) semnătura.

2) În cazul clientului – persoană juridică:

- a) denumirea clientului;
- b) sediul și/sau adresa unde sînt desfășurate operațiunile de afaceri ale persoanei juridice;
- c) numărul de telefon, fax, adresa de poștă electronică, după caz;
- d) numărul de identificare de stat (codul fiscal);
- e) documentele de constituire în original sau copie autenticată, cu modificările și completările;
- f) natura și scopul afacerii și legitimitatea ei;
- g) scopul și natura relației cu entitatea raportoare;
- h) numele beneficiarului efectiv.

17. În vederea aplicării măsurilor de identificare se recomandă utilizarea unui formular de anchetă, care va fi completat de către client conform modelului stabilit de entitatea raportoare.

18. Verificarea identității clientului se realizează în baza documentelor oficiale cu grad înalt de protecție, cum ar fi documentele de identitate emise de o autoritate oficială, care să includă o fotografie a titularului.

19. Entitatea raportoare va identifica beneficiarul efectiv a serviciilor acordate clienților săi și vor întreprinde măsuri rezonabile de verificare a beneficiarului efectiv. Pentru identificarea și verificarea beneficiarului efectiv se vor utiliza aceleași proceduri de identificare și verificare ca și cele pentru persoane fizice.

20. Procedeele de identificare a clientului, beneficiarului efectiv ce trebuie aplicate în decursul relațiilor de afacere urmează să monitorizeze activitatea cu clientul în mod continuu. La această etapă o atenție se va acorda clienților care efectuează tranzacții complexe și neordinare.

21. În procesul de punere în aplicare a prevederilor Legii nr.308 din 22.12.2017, entitățile raportoare vor stabili categoria clienților și a tranzacțiilor ce prezintă un grad de risc sporit, în baza unor indicatori de risc care pot avea în vedere, după caz, tipul activității desfășurate de client, tipul serviciilor solicitate, scopul relației de afacere, frecvența și durata relației de afaceri.

22. Dacă informația prezentată de către client nu permite identificarea acestuia sau a beneficiarului efectiv, entitatea raportoare nu efectuează nici o activitate sau tranzacție, nu stabilește nici o relație de afaceri ori termină relația de afaceri existentă și informează, după caz Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

23. Entitățile raportoare păstrează, pe o perioadă de 5 ani de la terminarea relației de afaceri, toate datele aferente activităților și tranzacțiilor naționale și internaționale în măsura în care să poată răspunde operativ solicitărilor Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, organelor cu funcții de supraveghere a entităților raportoare și organelor de drept.

24. Entitățile raportoare păstrează toate documentele și informațiile despre clienți și beneficiarii efectivi, obținute în cadrul măsurilor de precauție privind clienții, inclusiv copiile documentelor de identificare, documentelor primare, rezultatele analizelor și cercetărilor efectuate privind identificarea tranzacțiilor complexe și neordinare, pe perioada activă a relației de afaceri și pe o perioadă de 5 ani după terminarea acesteia sau după data efectuării tranzacțiilor ocazionale.

IV. Monitorizarea tranzacțiilor și clienților

25. Monitorizarea clienților și a tranzacțiilor acestora sînt desfășurate de către entitățile raportoare în dependență de mărimea afacerilor și de concluziile evaluării riscurilor care a fost efectuată.

26. Entitățile raportoare vor determina gradul și natura de monitorizare a clientului și a tranzacțiilor în dependență de concluziile date.

27. Măsurile privind monitorizarea clienților și tranzacțiilor urmează a fi documentate și arhivate pe un termen de 5 ani.

V. Raportarea tranzacțiilor și activităților

28. Entitățile raportoare trebuie să dispună de proceduri clare, aduse la cunoștința întregului personal, care prevăd raportarea de către personal a tuturor activităților și tranzacțiilor suspecte unei persoane speciale din organul de conducere al entității raportoare, responsabile pentru acumularea informației și luarea măsurilor contra spălării banilor și finanțării terorismului.

29. Entitățile raportoare sînt obligate să informeze Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor despre:

- a) orice activitate sau tranzacție suspectă de spălare a banilor și finanțare a terorismului, în curs de pregătire, de tentativă, de realizare sau deja realiză - imediat, în cel mult 24 ore;
- b) activitățile sau tranzacțiile realizate în numerar, printr-o operațiune cu o valoare de cel puțin 100000 de lei ori prin mai multe operațiuni în numerar care par a avea o legătură între ele - în decurs de 10 zile calendaristice;
- c) activitățile sau tranzacțiile clienților realizate prin virament, printr-o operațiune cu o valoare de cel puțin 500000 de lei - cel tîrziu la data de 15 a lunii următoare lunii de gestiune.

30. Informarea Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor se realizează în baza unui formular special, completat în conformitate cu prevederile Instrucțiunii cu privire la modul de

completare și transmitere a formularelor speciale privind activitățile sau tranzacțiile care cad sub incidența Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, aprobată prin Ordinul directorului SPCSB nr. 18 din 08.06.2018.

31. Entitatea raportoare, persoanele cu funcții de răspundere, reprezentanții entității și angajații acesteia sunt obligați să nu comunice persoanelor fizice sau juridice care efectuează activitatea sau tranzacția ori terților despre transmiterea informației către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.

VI. Cerințe față de Politica internă cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

32. Politica internă va fi elaborată în conformitate cu cerințele prezentei Instrucțiuni și Legii nr. 308 din 22.12.2017 și va fi materializată în cadrul Programelor interne de prevenirea și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului adoptat de către organul competent al entității raportoare.

33. Prezenta Instrucțiune nu prevede un format unic al Politicii interne, aplicabil tuturor entităților care practică activități cu metale prețioase și pietre prețioase. Fiecare entitate elaborează Politica internă utilizând o structură proprie, ținând cont de prevederile legislației în domeniul prevenirii și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și prezentei Instrucțiuni.

34. Structura Politicilor proprii de prevenirea și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în domeniul metalelor prețioase și pietrelor prețioase trebuie să prevadă cel puțin următoarele componente de proceduri:

- 1) evaluarea riscurilor;
- 2) identificarea clienților și beneficiarului efectiv;
- 3) măsurile de precauție sporită și redusă;
- 4) monitorizarea clienților și tranzacțiilor;
- 5) raportarea activităților și tranzacțiilor;
- 6) aplicarea măsurilor asiguratorii;
- 7) persoane responsabile.

35. Politica internă a entităților raportoare privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului trebuie să fie aprobată de entitatea raportoare și supusă revizuirii ori de câte ori este necesar, și ca urmare a modificărilor operate în legislația din domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

36. Politica internă trebuie să stabilească modul în care entitatea raportoare gestionează și minimizează riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului, în special riscul de imagine, operațional și alte riscuri identificate în domeniul propriu de activitate.

37. La elaborarea Politicii interne privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, entitățile raportoare trebuie să ia în considerație următoarele informații:

- 1) tipul, mărimea și complexitatea activității sale;
- 2) numărul genurilor de activitate practicate;
- 3) riscul asociat cu fiecare gen de activitate pe care-l desfășoară (risc evaluat în contextul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului);
- 4) lista clienților, nivelul de risc asociat cu diferiți clienți.

VII. Responsabilitatea

38. Entitățile raportoare sunt responsabile pentru elaborarea, aprobarea și asigurarea aplicării unei Politici interne adecvate în conformitate cu prezenta Instrucțiune și cerințele prevăzute în art.13 din Legea nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

39. Entitățile raportoare desemnează persoană responsabilă de asigurarea conformității procedurilor aferent Politicii interne cu cerințele legale privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

40. Personale responsabile vor monitoriza modul de aplicare a Politicilor interne și vor verifica procedurile interne aferente acestor Politici.

41. Entitățile raportoare elaborează un Program continuu de instruire a angajaților și monitorizează procesul de conformare a activităților desfășurate cu prevederile legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

42. Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării va monitoriza din oficiu implementarea prezentei Instrucțiuni.

43. În cazul identificării încălcărilor prevederilor legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării va sesiza Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pentru aplicarea sancțiunilor conform competenței.

IX. Dispoziții finale

44. Entitățile raportoare vor elabora proceduri de instruire a personalul responsabil de punere în aplicare a legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

45. Entitățile raportoare trebuie să elaboreze procedee privind înregistrarea și păstrarea informației aferente prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Principalele informații ce urmează a fi înregistrate includ:

- 1) informații privind identificarea clientului, beneficiarului efectiv, inclusiv dovezile ce confirmă verificarea identității;
- 2) informații privind activitățile și tranzacțiile suspecte;
- 3) informațiile privind instruirea personalului.

46. Entitățile raportoare vor dispune de procedee privind deținerea și păstrarea informației aferente prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în conformitate cu termenii stabiliți în Legea nr.308 din 22.12.2017.

47. Entitățile raportoare vor asigura accesul organelor abilitate la documentele și informația cu privire la identificarea și verificarea clienților, beneficiarului efectiv, precum și privind monitorizarea operațiunilor clienților, inclusiv documentele justificative, în caz de solicitare.